

Nieuws uit de Hervormde Gemeente Elspeet

2020 | Week 37

Predikant: ds. M. van Kooten

Nunspeterweg 4

8075 AC Elspeet

Tel. 0577-491206

E-mail: m.vankooten@solcon.nl

Scriba: ouderling J. Fijan

Zichtweg 3

8075 CN Elspeet

Tel. 0577-491098

E-mail: scriba@hervormd-elspeet.nl

IBAN Coll. van Kerkrentmeesters Herv. Gem.:

NL29 RABO 0384 7680 75

IBAN Coll. van Diakenen Herv. Gem.:

NL61 RABO 0347 5000 99

Diensten

D.V. zondag 13 september 2020

09.30 uur dr. C.A. van der Sluijs te Veenendaal

15.00 uur ds. C. Budding te Goudswaard

Collecten

1. Kerk

2. Instandhouding Predikantsplaats

3. Kerk

Van harte aanbevolen

Vrijwillige hulpdienst

De vrijwillige hulpdienst is er voor iedereen in onze kerkelijke gemeente die tijdelijk hulp nodig heeft b.v. door ziekte bij ouderdom of om andere redenen. Heeft u vragen of wilt u gebruik maken van de vrijwillige hulpdienst neem dan contact op met Evelien v.d. Brink 492159 of Gretha van het Goor 491380

Belijdeniscatechisatie

Van harte nodigen wij nieuwe catechisanten uit tot het volgen van de belijdeniscatechisatie. We hopen daar eind van de maand mee te beginnen. Eén iemand heeft zich reeds aangemeld. Van harte nodigen we jongeren maar ook ouderen die nog nooit belijdenis deden om deze te volgen. Dat het de keuze van het hart mocht zijn om de Heere te belijden voor de mensen, daarbij denkend aan Mattheus 10:32-33: 'Een iegelijk dan, die Mij belijden zal voor de mensen, dien zal Ik ook belijden voor Mijn Vader, Die in de hemelen is. Maar zo wie Mij verloochend zal hebben voor de mensen, dien zal Ik ook verloochenen voor Mijn Vader, Die in de hemelen is.' Zijn er vragen of wilt u/jij een gesprek. Dan is dat altijd mogelijk. Een telefoontje of mailtje en we maken een afspraak.

Kerkdiensten

We hebben inmiddels 2 maanden ervaring met de kerkdiensten in 3 groepen. Op basis van deze evaluatie hebben we besloten om vanaf DV aanstaande zondag 13 september iedereen 1x per zondag uit te nodigen en de galerijen dan ook standaard volledig te gaan gebruiken. Uiteraard blijft de 1,5 m afstand van kracht. We zullen hiermee ervaring gaan opdoen en nauwgezet in de gaten houden of het past en of de indeling voldoende passend is. Laat u in ieder geval niet weerhouden om naar de kerk te (blijven) komen. Komende zondag 13 sept is de indeling als volgt:

- ochtenddienst: achternaam L – Z

- middagdienst: achternaam A – K

U zult wisselend voor de morgen- of de middagdienst worden uitgenodigd. Ten aanzien van het gebruik van de galerijen geldt het volgende. Als u met uw

gezin op de galerijen wilt zitten, wilt u dit dan z.s.m. doorgeven aan de scriba. Op de galerijen zijn per rij stoelen 6 á 7 plaatsen beschikbaar.

Deze week heeft de kerkenraad zich beraden op het winterwerk en dergelijke. Daarover hoort u zo snel mogelijk meer.

Collecten

Vanaf aanstaande zondag zal er ook weer gecollecteerd worden. Bij de uitgang staan de 3 collectezakken in houders. U kunt ook nog blijven geven via de GIVT-app of per bank. Houdt u bij het verlaten rekening met voldoende onderlinge afstand. De collecte zal mogelijk enige vertraging geven bij het verlaten van het kerkgebouw. Ook de uitgifte van collectemunten zal binnenkort weer starten.

Oud papier actie Boaz-Jachinschool

Op D.V. donderdag 17 september is er weer de mogelijkheid om uw oud papier te brengen in de container bij de Boaz-Jachinschool.

Een hartelijke groet vanuit de ouderraad.

Opening gerenoveerde Boaz-Jachinschool

Na maanden van onderwijs in de noodhuisvesting en thuis hebben de kinderen na de zomervakantie hun intrek genomen in de bijna geheel vernieuwde school. Wat een fijne omgeving om daar les te krijgen en te mogen geven. Als bestuur, directie en team willen we dat niet geheel ongemerkt voorbij laten gaan en hebben een officiële opening georganiseerd op D.V. zaterdag 12 september. Helaas hebben we vanwege de Corona maatregelen moeten besluiten om het aantal aanwezigen hierbij beperkt te houden. En dat spijt ons enorm, want we zijn blij en trots op de nieuwe inrichting en hadden dat graag aan het hele dorp willen laten zien. Alle schoolgaande kinderen van onze school en hun ouders zijn vanzelfsprekend uitgenodigd, zij hebben via school de uitnodiging ontvangen. En verder een beperkte groep die betrokken zijn bij het bouwproces. Maar opa's, oma's en de overige dorpsgenoten moeten wachten op een andere gelegenheid om het resultaat met eigen ogen te aanschouwen. Wel zal het op korte termijn mogelijk zijn om een impressie hiervan te kunnen bekijken. Er worden opnamen gemaakt die later zijn te bekijken en zo toch iets mee te kunnen maken van het feestelijke moment. We vragen hiervoor uw begrip.

Bijeenkomst in Oranjehof

Weeksluiting

Dit keer een bijzonder moment. Zaterdag 12 september is er weer de weeksluiting. Alle ouderen in en buiten Oranjehof hartelijk welkom. Deze bijeenkomst begint om 18.30 uur. Er wordt een meditatie gehouden en onder begeleiding van onze organist Henri Frens zingen we een aantal psalmen. Daarna is er tijd voor een kopje koffie/thee te drinken met elkaar.

Als het nodig is kunnen alle ruimtes gebruikt worden. Wij denken dat er ruimte genoeg is. Kunt u zich vooraf opgeven, heel graag. Belt u dan naar de receptie van Oranjehof, tel. 0755-492278. Heel hartelijk welkom.

De gebroeders Sijpkens

In Elspeek hebben twee predikanten gestaan die de naam Sijpkens droegen. Het waren twee broers die elkaar opvolgden. Sijpke Haijo Sijpkens diende de gemeente van 1837 tot 1840 en vervolgens zijn broer Adolf Benthem Sijpkens die in 1841 kwam en na vier maanden het zelfde jaar reeds naar elders vertrok. Over hen beiden wil ik u wat meer vertellen.

Nadat ds. Bähler –over wie we eerder schreven- naar Oosterwolde was vertrokken ontstond er een vacature. Een drietal van predikanten werd opgemaakt waaruit men zou beroepen zoals dat destijds de gewoonte was. Dat drietal bestond uit de predikanten B.Moorrees uit Wijk bij Heusden, S.H.Sijpkens uit Piaam en Idsegahuizen en J.J.Knap uit Aarlanderveen. Als eerste werd een beroep uitgebracht op ds.B.Moorrees. Dat was destijds een begrip in de hervormde kerk voor hen die streden voor de zuivere belijdenis. Meerdere malen schreef hij een adres aan de synode vanwege de heilloze koers die werd gevolgd, ook een keer met onze oud predikant Bähler. Helaas werd er niets mee gedaan. Een kleinzoon van hem, eveneens Bernardus Moorrees geheten is van 1923 tot 1930 predikant geweest in IJsselstein. Mijn vader heeft als kleine jongen nog catechisatie van hem gehad.

Na het bedanken van ds. Moorrees richtte de kerkenraad de schreden naar het hoge noorden. Het was in augustus 1837 dat een beroep werd uitgebracht op Sijpko Haijo Sijpkens te Idsegahuizen en Piaam. Dat was immers nummer twee op het drietal. Hij bedankte voor het beroep maar de kerkenraad beriep hem een maand later opnieuw en toen nam hij het aan.

Sijpko Haijo was afkomstig uit een niet onbemiddeld geslacht dat een familiewapen droeg met daarin de

veelbetekenende woorden: 'Ljeaver dead as slav'. Liever dood dan slaaf. Een familie derhalve van doorzitters: Grote boeren en juristen. De familieleden zal niet geestelijk bedoeld zijn maar in geestelijk opzicht is hij ook betekenisvol. Liever sterven aan Jezus voeten dan een slaaf van de vorst der duisternis te moeten blijven. Zo mocht het in ieder geval bij Sijpko Haijo en anderen uit de familie Sijpkens wel zijn.

Sijpko Haijo Sijpkens werd op 24 augustus 1805 geboren in de pastorie te Ulrum waar later de bekende Hendrik de Cock zou wonen en verplicht zou moeten vertrekken omdat hij zich afscheidde van de hervormde kerk. Vader Willem (1770-1823) die in Winschoten was geboren diende na twee jaar de Groningse gemeente Lettelbert gediend te hebben van 1796 tot aan zijn dood in 1823 Ulrum. Hij was getrouwd met Gerharda Benthem (1777-1826). Zij stamde uit een echt predikantengeslacht waarvan de eerste Adolphus Benthem (1610-1659) was. Deze was afkomstig uit het in het Duitse graafschap gelegen Bentheim. Hij stond zijn hele leven in Dwingelo. Diens zoon (Gerharda's betovergrootvader) Gerhardus Benthem (1630-1698) was predikant te Dwingelo en Steenwijk. Overgrootvader Rutger Adolph Benthem (1666-1725) diende als enige gemeente Ruinerwold. Haar grootvader Gerhardus Benthem (1711-1779) stond zijn hele leven in Oldeholtspade en haar vader Rutger Adolf Benthem (1743-1821) diende achtereenvolgens de gemeenten Adorp, Pietersburen en Wierhuizen en Usquert.

Zoon Sijpke Haijo werd na van 1822 tot 1827 in Groningen gestudeerd te hebben in 1828 predikant in de Friese dorpjes Idsegahuizum en Piaam. Hij trad in het huwelijk met Alida Beerta Hulsewé. Zij was een dochter van ds. Gerard Jan Hulsewé (1759-1840) die maar liefst 53 jaar achtereen de gemeent Stitswerd diende.

In zijn eerste gemeente werd hij bevestigd door zijn neef R.L.Kijlstra uit Rauwerd. Hij was een zoon van Margaretha Sijpkens, een zus van Sijpke's vader. Deze Kijlstra –die zijn leven lang in Rauwerd stondwekt sterk de indruk tot de moderne richting behoort te hebben. De Groninger richting die de voorloper werd van de vrijzinnige theologie bestond toen nog niet echt maar was wel sluimerend aanwezig. Sijpke Haijo lijkt er aanvankelijk ook besmet mee te zijn.

Na twee jaar kreeg Sijpkens een beroep naar Molkwerum waarvoor hij bedankte. In juni 1835 volgde een beroep naar Exmorra, de plaats waar vele jaren eerder de bekende Wilhelmus a Brakel had gestaan. Inmiddels had er toen een geestelijke ommekeer bij

hem plaats gevonden en mocht hij diens geestverwant zijn. De eerste zeven jaar van zijn ambtelijke bediening waren namelijk min of meer verloren jaren. Tijdens de intrepreek in zijn derde gemeente 's Grevelduin Capelle vertelde hij dat hij in de eerste zeven jaren van zijn predikantschap onbekend was met de zaligmakende genade. Dat hij er zelfs geen behoefte aan had. Hij ging niet op de details in, maar vertelde dat het de Heere behaagde op hem in ontferming neer te zien 'mijne ziel overtuigende van Christus' noodzakelijkheid, dierbaarheid en algemeenzaamheid'. Ds. J D. Domela Nieuwenhuis Nyengaard die later met zijn kleindochter in het huwelijk trad tekent aan dat dit alles gebeurde als 'nawerking van de prediking van zijn vader en de inwerking van vrome (in de rechte zin des woords) gemeenteleden'. Toen dat gebeurde veranderde zijn prediking radicaal en ontstond er een opwekking in zijn eerste gemeente. Men kwam van heinde en verre naar zijn prediking luisteren. Uit Harlingen dat 21 kilometer van Piaam verwijderd ligt kwam men met de benenwagen.

In de afscheidspraak die hij in Piaam hield heeft hij nog meer over zijn geestelijke omkeer gezegd. Die preek heeft hij in de Elspeetse pastorie op aandrang van vrienden persklaar gemaakt op 6 februari 1838. In de preek die handelt over Deuteronomium 30:19 'Ik neem heden tegen ulieden tot getuigen den hemel en de aarde; het leven en den dood heb ik u voorgesteld, den zegen en den vloek! Kiest dan het leven, opdat gij levet, gij en uw zaad' zegt hij het volgende: Voor bijna tien jaren werd ik als herder en leraar in deze gemeente bevestigd, en van dat ogenblik af aan lag ik onder de onveranderlijke verplichting, waarvan ik de opperste Herder eens rekenschap zal moeten geven, om als een getrouwe Wachter op Sioms muren aan het volk het leven en de dood, de zegen en de vloek voor te stellen. Maar helaas, ik kende mijn verplichting niet. Vervreemd van het leven Gods, door de onwetendheid die in mij was, verduisterd in mijn verstand, kende ik het leven niet, en was met het leven niet verenigd maar koos in mijn blindheid de dood en het verderf boven het leven. God en Christus kende ik niet en de weg der zaligheid was voor mij verborgen. De wereld had ik lief. Ik sprak van de wereld, en de wereld hoorde mij, en ik werd van haar geprezen. Met Paulus kan ik juist niet zeggen dat ik een uitwendig vervolger van Gods volk geweest ben. Maar dit kwam niet voort omdat ik met hetzelfde verenigd was, maar uit onverschilligheid. Zo leefde ik zorgeloos en gerust, zonder God en Christus, daarhenen, om eenmaal de eeuwige maar ramp-

zalige doodslaap te slapen, indien de Goddelijke Ontfermer op mij ellendige, Zijn vijand en hater, geen ogen van genade had geslagen, en mij als een vuurbrand uit het vuur had gerukt.

En zoals ik omtrent mezelf vekeerde, verkeerde ik ook omtrent mijn arme gemeente, welke met mij (enkelen uitgezonderd) gerust de dodelijke slaap was slapende, waarom reeds verscheidene zijn heengegaan naar de eeuwigheid, aan welke nooit het leven en de dood door mij is voorgesteld geworden, en die tegen mij, ongelukkige, zouden getuigen, zo niet het bloed des Lams voor mij sprak en de vloek en de schuld niet van mijn ziel afnam. Een voor mij onbekende God en Christus werd door mij verkondigd (...) Maar, waartoe dit alles verklaard, zult gij zeggen? O mijne vrienden dit een en ander moest ik, om enig lucht aan mijn gemoed te geven, zeggen van mijn vorige wandel onder u, waarover ik mij nu moet schamen, ja verfoeien, wanneer God mij weer eens daarbij bepaalt. Mocht het nog dienen om ernstige nadenking te verwekken bij diegenen mijner medebroeders in het ambt, wier beeld ik hier misschien getekend heb, of ook nu van anderen; maar vooral opdat God alleen de eer krije van hetgeen ik nu ben. En wie ik nu ben? Daarnaar zult gij misschien vragen. Och, mijne geliefde vrienden, laat mij dat voor de Heere laten, Die het beter weet dan ik; maar één ding weet ik, en dit mag ik zeggen: dat ik blind was, maar nu zie, en weet wat waarheid en leugen is; terwijl ik, sedert God mij die genade bewezen heeft van mijn blinde ogen te openen, ulieden het leven en de dood heb mogen verkondigen, de zegen en de vloek.

Dhr. K. A. Gort die verschillende facetten uit de kerkgeschiedenis van Putten boekstaafde heeft een treffende definitie gegeven van de prediking van ds. Sijpkens na diens bekering: 'Zijn prediking is onderscheidenlijk. Door hem wordt de zuivere lijn getrokken tussen hen die in waarheid God vrezen en hen die het Evangelie van Christus ongehoorzaam zijn. En zo was zijn prediking toetsend, opdat een ieder kon weten of hij of zij tot de kudde van de Goede Herder behoorde ja dan neen. Hij bracht een 'separerende' prediking, met haar opwekking tot zelfonderzoek. Zijn prediking was buitendien appellerend'.

Over de periode dat Sijpkens in Friesland stond merkt de eerder genoemde Domela Nieuwenhuis Nijngaard op dat een eeuw na diens arbeid aldaar men nog van zijn leven en werk kon spreken alsof het slechts een jaar geleden was. Preken die in druk verschenen werden nog steeds gelezen en zelfs overgeschreven. Zelfs vermeldt hij van Pieter Post-

ma, een boer in die plaats die een handgeschreven preek van Sijpkens bezat over Hooglied 3:6. We zijn nu weer een eeuw verder. Het is te vrezen dat er inmiddels een geslacht is opgegroeid dat van deze dingen niet meer weet...

Sijpkens deed intrede in Elspeet op 19 november 1837. Hij werd bevestigd door consulent B. J. Dibbets uit Garderen. Sijpkens deed intrede met de schriftwoorden uit 1 Timotheus 1:15: 'Dit is een getrouw woord en alle aanneming waardig, dat Christus Jezus in de wereld is gekomen om de zondaren zalig te maken van welke ik de voornaamste ben'. Dat was ook de tekst waarmee ik intrede deed in Montfoort op Tweede Kerstdag 1990. Dat was ook de eerste tekst die ik uitsprak na votum en groet bij mijn eerste preek in Scherpenisseop 17 juli 1988.

Of het in Elspeet om belangstelling uit de omliggende gemeenten of heilbegerigheid uit eigen gemeente ging is niet helemaal duidelijk maar sedert Sijpkens komst bleek de kerk te klein om het aantal hoorders te bergen. Aan de zuiderkant van de kerk werd een uitbouwsel gerealiseerd waardoor er 220 personen plaats konden nemen. Bij zijn afscheid zei hij daarover aan het adres van de kerkvoogdij: 'Hebt gij u hoofdzakelijk om mijnentwil in grote moeilijkheden wille begeven door het vergroten van het kerkgebouw, dat op heden nog niet voltooid is, de Heere geve dat dit uw werk niet vergeefs zij, maar u van achteren nog grotelijks een stof van blijdschap moge worden'.

Nadat hij in april 1840 voor een beroep naar het Friese Woudsend had bedankt nam hij het beroep dat even later 's Grevelduin Capelle op hem uitbracht aan. De afscheidsprek die hij op 27 september 1840 hield handelde over de tekstwoorden uit Handelingen 20: 26-27: Daarom betuig ik u lieden op deze dag, dat ik rein ben van het bloed van u allen. Want ik heb niet achtergehouden dat ik u niet zou verkondigd hebben al de raad Gods.' In deze preek zei hij o.a. "Wanneer gij en uw zaad tot dit gebouw moogt opgaan, om het woord des Evangeliums te horen verkondigen, dat dan de Heere uit de hemel op u en uw zaad moge nederzien en u zegenen met alle geestelijke zegeningen uit de hemel in Christus, en u het woord des Evangeliums een kracht doe zijn tot zaligheid. Hij doe Zijn aangezicht steeds over u lichten en zegene u in al uw dierbare betrekkingen'.

(Wordt vervolgd D.V.)

Bij de diensten

Komende zondag hoop ik voor te gaan in Aalburg en Wapenveld. In uw midden hopen dr. C.A. van der

Sluijs uit Veenendaal en ds. C. Budding uit Goudswaard het woord te bedienen. Gezegende diensten toegewenst.

Ter overdenking

N.a.v. de preek over zondag 24 betreffende de goede werken vond ik nog een aantal uitspraken die ik ter overdenking doorgeef.

* De grootste volmaaktheid van Gods volk is het erkennen en belijden hoe onvolmaakt ze zijn (Augustinus)

* Zoals donder en bliksem bij elkaar horen also leer en leven (Ambrosius)

* Een waar gelovige doet al goede werken voordat hij er aan denkt (Maarten Luther)

* Strijdt het niet tegen elkaar dat Paulus in Rom. 3:28 schrijft dat we gerechtvaardigd zijn zonder de werken der wet en Jacobus 2:24 leert dat de mens niet alleen uit het geloof maar ook uit de werken gerechtvaardigd wordt? De gelovige is Gods maaksel, geschapen tot goede werken. Hier is het alles Gods werk. Dat noemt Hij goed evenals bij de eerste schepping: God zag wat Hij gemaakt had en zie het was zeer goed' (H.F.Kohlbrugge)

de redactie